

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 4, NO 8, STIP, 2019

ГОД. IV, БР. 8
ШТИП, 2019

VOL. IV, NO 8
STIP, 2019

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 4, Бр. 8
Штип, 2019

Vol. IV, No 8
Stip, 2019

PALMK, VOL 4, NO 8, STIP, 2019

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moskow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal "Palimpsest" is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

13 ПРЕДГОВОР

Марија Леонтиќ, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Marija Leontik, editor of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

17 Марија Леонтиќ

ИМЕНСКАТА ГРУПА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НЕЈЗИНОТО
ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

NOUN GROUPS IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENCE
IN MACEDONIAN LANGUAGE

25 Виолета Јанушева

ДИЛЕМИ ЗА УПОТРЕБАТА НА ГОЛЕМА БУКВА ВО МАКЕДОНСКИОТ
СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

DILEMMAS REGARDING THE USE OF THE CAPITAL LETTER IN
MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE

37 Марија Гркова

УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО
СТРАНСКИ

Marija Grkova

THE ACQUISITION OF THE PAST INDEFINITE TENSE IN MACEDONIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE

47 Надица Негриевска

КОГНИТИВЕН ПРИСТАП ЗА ЗНАЧЕЊЕТО НА ПРЕДЛОЗИТЕ

Nadica Negrievska

THE COGNITIVE APPROACH IN DESCRIBING THE MEANINGS
OF PREPOSITIONS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

59 Recai Özcan

DİŞİ KURDUN RÜYALARI BAĞLAMINDA CENGİZ AYTMATOV’UN
EDEBİYAT ANLAYIŞI ÜZERİNE TESPİTLER

Recai Özcan

DETERMINATIONS ON CENGİZ AYTMATOV’S UNDERSTANDING
OF LITERATURE IN THE CONTEXT OF SHE-WOLF DREAMS

69 Sara Di Gianvito

«LA CIFRA CHE RISOLVA IN UN CANTO IL MIO GRIDO» GIORGIO BASSANI E LO SPAZIO DEL VERSO

Sara Di Gianvito

«LA CIFRA CHE RISOLVA IN UN CANTO IL MIO GRIDO». GIORGIO BASSANI AND THE SPACE OF POETRY

77 Zorana Kovačević

L'IMMAGINE DELL'ITALIA NELLE LETTERE DALL'ITALIA DI LJUBOMIR NENADOVIĆ

Zorana Kovačević

THE IMAGE OF ITALY IN LJUBOMIR NENADOVIĆ'S LETTERS FROM ITALY

91 Marcella Di Franco

ELIO VITTORINI E CESARE PAVESE: FUGA E RITORNO ALLA TERRA MADRE E ALL'INFANZIA TRA REALTÀ E ASTRAZIONE SIMBOLICA

Marcella Di Franco

ELIO VITTORINI AND CESARE PAVESE: ESCAPE AND RETURN TO THE MOTHERLAND AND CHILDHOOD BETWEEN REALITY AND SYMBOLIC ABSTRACTION

101 Данче Стефановска

НАРАТОРИТЕ И НАРАТЕРИТЕ ВО РОМАНОТ „ПИРЕЈ“ ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ

Danche Stefanovska

NARRATORS AND NARRATERS IN THE NOVEL “PIREY” BY PETRE M. ANDREEVSKI

КУЛТУРА / CULTURE

113 Екатерина Намичева, Петар Намичев

ВИРТУЕЛНАТА РЕАЛНОСТ КАКО МЕТОД НА ПРОМОЦИЈА НА АРХИТЕКТОНСКОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО И НА КУЛТУРНАТА МЕМОРИЈА

Ekaterina Namicheva, Petar Namichev

VIRTUAL REALITY AS A METHOD OF PROMOTING ARCHITECTURAL CULTURAL HERITAGE AND CULTURAL MEMORY

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

125 Osman Emin

BİLİŞSEL YETENKLERİN ETKİN KULLANILMASI

Osman Emin

EFFECTIVE USE OF COGNITIVE COMPETENCIES

- 137 Gonca Al**
SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERS KİTABINDAKİ METİNLERDE
TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İZLERİ
Gonca Al
TRACES OF TURKISH CULTURE IN TENTH GRADE TEXTBOOK
OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE
- 151 Gülşen Yılmaz**
GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÖMER'E AİT DERS KİTAPLARINDA KELİME
SIKLIĞI, KELİME TEKRARI VE AKADEMİK YETERLİLİK
Gülşen Yılmaz
WORD FREQUENCY, WORD REPETITION AND ACADEMIC
COMPETENCE IN TOMER BOOKS BY GAZI UNIVERSITY
- 159 Анастасија Киркова-Наскова**
ИЗУЧУВАЊЕ ИЗГОВОР НА СТРАНСКИ ЈАЗИК: ТЕОРИСКИ ПРЕГЛЕД
Anastazija Kirkova-Naskova
TEACHING SECOND LANGUAGE PRONUNCIATION: AN OVERVIEW
OF THEORETICAL APPROACHES

- 173 Violeta Damchevska**
FUNCTION OF LEXICAL BUNDLES IN ECONOMICS RESEARCH
ARTICLES

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 187 Марија Гркова**
ДОПОЛНИТЕЛНАТА НАСТАВА – ЧЕКОР КОН УСПЕШЕН ПОЧЕТОК
НА СТУДИРАЊЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ
Marija Grkova
ADDITIONAL TEACHING - STEP TO SUCCESSFUL START OF
LANGUAGE STUDIES
- 193 Ранко Младеноски**
МОДЕЛОТ НА СИМБОЛИКАТА ВО ТВОРЕШТВОТО НА МАТОШ
Ranko Mladenoski
THE MODEL OF SYMBOLISM IN MATOSH'S WORKS

ДОДАТОК / APPENDIX

- 207** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани читатели и соработници,

Благодарение на вашата заинтересираност за читање трудови, давање свој придонес со пишување и рецензирање трудови, меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ го доживува својот осми број.

Мисијата на „Палимпсест“ е да развива соработка со универзитетите, научните работници, истражувачите и наставниците од Македонија и од другите земји во светот преку можноста во него да се објавуваат трудови на седум јазици: македонски, англиски, руски, турски, германски, француски и италијански јазик.

Во осмиот број на „Палимпсест“ во рубриците *Јазик*, *Книжевност*, *Култура*, *Методика на наставата* и *Прикази* се распределени вкупно 17 труда од автори од Македонија [Марија Леонтиќ, Виолета Јанушева, Марија Ѓркова, Надица Негриевска, Данче Стефановска, Екатерина Намичева, Петар Намичев, Осман Емин (Osman Emin), Анастасија Киркова-Наскова, Виолета Дамчевска, Ранко Младеноски], од Босна и Херцеговина [Зорана Ковачевиќ (Zorana Kovačević)], од Полска [Сара ди Џанвито (Sara Di Gianvito)], од Италија [Марчела ди Франко (Marcella Di Franco)] и од Турција [Гонца Ал (Gonca Al), Ѓулшен Ѓлмаз (Gülşen Yılmaz), Реџаи Озџан (Recai Özcan)]. На сите автори на трудовите искрено им се заблагодаруваме за разноликоста што ја внесоа со темите и јазиците на кои пишуваа. Голема благодарност и до анонимните рецензенти кои со своите забелешки даваат голем придонес во развојот на научната критика во Македонија, а истовремено го зголемуваат квалитетот на трудовите и на списанието.

Посебна благодарност до 30-те членови на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“ кои го презентираат списанието во својата научна средина и ни доставуваат трудови од сите континенти на светот, до членовите на Редакцискиот совет и на јазичните и техничките уредници кои во изминатите четири години докажаа дека со добра идеја и волја, коректна соработка, самопрегорен труд и здружени сили може да се креира меѓународно списание кое во иднина ќе претставува споменик на меѓународната и на мултилингвалната соработка и ризница за истражување за следните генерации.

Марија Леонтиќ, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear readers and contributors,

Thanks to your interest in reading the articles as well as your contribution in writing and reviewing for the journal, the international journal Palimpsest has reached its eighth issue.

Palimpsest's mission is to develop collaboration with universities, scholars, researchers and teachers from Macedonia and other countries around the world through the ability to publish papers in seven languages: Macedonian, English, Russian, Turkish, German, French and Italian.

In the eighth issue of Palimpsest there are 17 papers in seven rubrics such as Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews written by Macedonian authors (Marija Leontic, Violeta Janusheva, Marija Grkova, Natica Negrieva, Danche Stefanovska, Osman Emin, Anastazija Kirkova-Naskova, Violeta Damchevska, Ranko Mladenoski), authors from Bosnia and Herzegovina (Zorana Kovačević), Poland (Sara Di Gianvito), Italy (Marcella Di Franco) and Turkey (Gonca Al, Gulsen Yilmaz, Recai Özcan). We sincerely express our gratitude to all the authors for the diversity of topics and languages they wrote in. Many thanks to the anonymous reviewers who, with their remarks, make a great contribution to the development of scientific criticism in Macedonia, and at the same time increase the quality of papers and journals.

Special thanks to the 30 members of the Palimpsest Editorial Board for presenting the journal in their scientific circles and submitting papers from all continents in the world. Special thanks also to the members of the Editorial Board, to the proofreaders and technical editors who have proven over the past four years that good ideas and willingness, proper collaboration, self-sacrifice and combined efforts can lead to the creation of an international journal that will in the future be a memorial to international and multilingual collaboration and treasury of research for the future generations.

Marija Leontic, Editor of Palimpsest

ПРИКАЗИ

BOOK REVIEWS

ДОПОЛНИТЕЛНАТА НАСТАВА – ЧЕКОР КОН УСПЕШЕН ПОЧЕТОК НА СТУДИРАЊЕТО НА ЈАЗИЦИТЕ

Марија Гркова

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija_19@yahoo.com

Апстракт: Делото „Дополнителната настава подготовка за поуспешно студирање“ од авторките Нина Даскаловска, Драгана Кузмановска и Виолета Димова е објавено во 2019 година, како резултат добиен од проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите на Филолошкиот факултет“. Од овој проект произлезе уште едно дело со наслов „Обработка на литературни дела во наставата по Македонски јазик“ од Марија Иванова, Нина Даскаловска, Виолета Димова и Драгана Кузмановска објавено истата година.

Во овие две дела се сумирани резултатите добиени од истражувањата остварени во рамките на споменатиот проект спроведен на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во периодот од точно две години (септември 2017 – септември 2019). Првото споменато дело го сочинуваат вкупно 182 страници кои се поделени во десет наслови од кои четири се напишани на македонски, а шест на англиски јазик. Кон нив се додаваат и прилози (Прилог 1 – Примери на активности за имплицитно учење на англискиот јазик преку литературни текстови; Прилог 2 – Примери на активности за имплицитно учење на македонскиот јазик преку литературни текстови; и Прилог 3 – Тестови по македонски јазик пред и по дополнителната настава). Во второто дело се разгледуваат повеќе литературни текстови што е распределено на 110 страници што ја сочинуваат книгата. Во воведниот дел авторката Даскаловска дава краток научен пристап кон користењето на литературните текстови во наставата по јазик, најпрвин посочувајќи го вниманието на читателите кон авторите кои аргументираат против, а потоа и кон оние што аргументираат за употребата на автентични литературни текстови во оваа настава со цел оспособување на учениците да комуницираат и во секојдневието, но и во академскиот контекст.

Клучни зборови: *Дополнителна настава, литературни текстови, проект, македонски говорители – студенти од прва година на македонски, англиски и германски јазик.*

Најпрвин за проектот

Предмет на истражување на овој проект е улогата на дополнителната настава во подобрување на знаењето и развивањето на јазичните компетенции по македонски, англиски и по германски јазик кај студентите од прва година на Филолошкиот факултет во Штип. Учесници во проектот се сите студенти запишани во прва година на катедрите за македонски, англиски и за германски

јазик во академската 2017/2018 година. Пред започнувањето на наставата сите учесници се тестирани со цел да се одреди нивото на нивната јазична компетенција од јазикот што ќе го изучуваат понатаму. Врз основа на резултатите од тестот учесниците од секоја катедра се поделени во две групи – група А и група Б. Дополнителната настава е реализирана по два часа неделно во текот на два семестра. Во првиот семестар групата А е експериментална, а групата Б контролна. Дополнителната настава за групата А е фокусирана на експлицитно учење на граматиката и на вокабуларот, како и на развивањето на јазичните вештини преку користење на разновидни вежби и активности во согласност со комуникативните приоди на учењето на јазикот. Групата Б нема следено дополнителна настава во првиот семестар. На крајот од семестарот е направено тестирање со двете групи за да се види дали и до кој степен дополнителната настава придонела за подобрување на знаењата и на вештините кај студентите. Со групата А е спроведена и анкета за да се дознаат мислењата и ставовите на учесниците во однос на ползата од дополнителната настава. Во вториот семестар групата А е контролна, а групата Б експериментална. Групата А нема следено дополнителна настава во вториот семестар, а кај групата Б е применувано имплицитно учење на јазикот преку користење на литературни текстови според принципите на јазичниот пристап во користење на литературни текстови. На крајот од вториот семестар учесниците се повторно тестирани за да се одреди ефектот од овој пристап врз јазичната компетенција на студентите. Со групата Б, исто така, е спроведена анкета за да се согледа нивното искуство и мислење за ефектот од овој вид дополнителна настава. На крајот се сумираат сите резултати кои ќе покажат дали дополнителната настава придонесува за подобрување на знаењата и на јазичните вештини кај студентите од прва година, како и ефектите од двата различни пристапи во реализирањето на дополнителната настава. Од работата и од истражувањето се произлезени двете дела за кои ќе зборуваме подолу.

Дополнителната настава – подготовка за поуспешно студирање

Делото поизлезе како резултат од истражувањата од проектот „Дополнителната настава во функција на подобрување на знаењата на студентите од Филолошкиот факултет“ под раководство на Нина Даскаловска, главните истражувачи Нина Даскаловска, Драгана Кузмановска и Виолета Димова и соработниците Снежана Веновска-Антевска, Снежана Кирова, Биљана Иванова, Адријана Хаџи-Николова, Марица Тасевска, Татјана Уланска и Марија Иванова. Станува збор за проект кој има две главни цели и тоа:

1. Да го истражи влијанието на дополнителната настава врз подобрувањето на знаењето и зголемувањето на јазичната компетенција на студентите од прва година на Филолошкиот факултет;
2. Да ја утврди разликата помеѓу експлицитното и имплицитното учење на јазикот, односно помеѓу учење на јазикот преку експлицитен фокус

на формата и усвојување на јазикот преку читање и анализа на литературни текстови.

Од *предговорот* дознаваме дека учесници на проектот се студентите од прва година што се запишуваат на катедрите за англиски, германски и за македонски јазик при Филолошкиот факултет во Штип. На самиот почеток од проектот е извршено тестирање на учесниците со цел да се утврди нивото на познавање на јазикот за кои се подготвуваат да го изучуваат во текот на студиските години. Потоа е реализирана дополнителна наставата која се одвива во текот на два семестри од кои во првиот семестар е застапено експлицитното учење на граматиката и на вокабуларот, како и развивање на јазичните вештини, а веќе во вториот семестар акцентот се става на имплицитното усвојување на јазикот.

Во делото се ставени стручни и научни трудови кои се произлезени од текот на работата на проектот и од резултатите од истражувањата кои се спроведени во првата фаза од проектот, а резултатите од истражувањата од втората фаза ќе ги разгледаме подолу, во второто дело.

На самиот крај на предговорот е наведено дека истражувањата во светот покажуваат дека сè повеќе се зголемува јазот меѓу знаењата и вештините кои ги поседуваат учениците по завршувањето на средното образование и знаењата и вештините кои им се потребни за успешно вклучување и напредување во академските студии. Една од мерките кои се преземаат за пополнување на овој јаз на некои универзитети во светот е дополнителната настава во првата година од студиите, која им помага на студентите кои не се доволно подготвени да ја следат наставата, особено по клучните предмети од студиската програма, полесно да ја совладаат новата материја и да имаат поголем успех во студирањето.

Од напишаното станува јасно дека во Македонија сè уште не постои пракса за организирање дополнителна настава на универзитетите, па овој проект е прв од ваков вид со кој, од една страна, се прави обид за организирање на дополнителната настава, а од друга страна, со проектот се поттикнуваат почетоци и на други слични проекти кои би го продолжиле истражувањето. На ваков начин, се смета дека ќе се започне со редовно воведување на дополнителната настава на универзитетите за студентите од прва година, што нема да биде само дел од проект, туку дел од наставните програми, зашто оваа настава ќе им овозможи на студентите да ги надополнат своите знаења во одредени области со цел полесно и поуспешно да се вклучат во академските студии.

По предговорот се дадени десет главни глави во делото кои, всушност, се стручни и научни трудови кои се презентирани на меѓународни научни конференции, како и објавени во меѓународни списанија и зборници, а кои, секако, се произлезени од текот на работата на проектот и од резултатите добиени од него.

Тие десет научни трудови се:

1. „Улогата на дополнителната настава во подобрување на јазичната компетенција на студентите на Филолошкиот факултет“;

2. „Дополнителната настава прв чекор кон подобрување на јазичната компетенција на студентите на Филолошкиот факултет – идни наставници по македонски, англиски и германски јазик“;
3. „Книжевниот текст и неговата импликација во наставата по јазик“;
4. „Стратегии за читање пред, за време и после читањето“;
5. “Developing phraseological Sompetence in Foreign Language Learners”;
6. “The Effects of Explicit Supplemental Instruction on Students’ Language Competence”;
7. “Explicit Instruction as a Tool for Improving Language Competence”;
8. “Greater degree of Equivalence of Phraseologism from Mother Tounge as a Fertile Ground for Studying them in a Foreign Language”;
9. “Investigation of Instrumental and Integrative Motivation for Learning Foreign Languages in Macedonia”;
10. “Phraseological Optimum in Teaching Foreign Languages”.

Обработка на литературните дела во наставата по Македонски јазик

Во воведниот дел од книгата авторката Даскаловска дава научен пристап кон употребувањето на литературните текстови во наставата по јазик. Најпрвин се осврнува кон аргументите против, при што го цитира МсКау: „Литературата не придонесува за учење на граматиката заради нејзината комплексност и специфична употреба на јазикот“. Меѓутоа, во текот на текстот нам, читателите, ни станува јасно дека литературните дела може да им бидат само од полза на учениците во наставата по јазик, бидејќи на тој начин се стекнуваат со комуникативна компетенција за да можат да го користат јазикот во секојдневната комуникација, како и во академски контекст, со оглед на тоа што треба да бидат изложени на колку што е можно поширок спектар на текстови. На самиот крај од воведот, Даскаловска се повикува на сопствените истражувања велејќи: „Литературните текстови не само што даваат можност за утврдување на знаењата за граматичките и за лексичките структури, туку и ја демонстрираат имагинативната употреба на јазикот и на можностите за различни интерпретации, поведувајќи ги учениците од перцепција до интерпретација и проширувајќи ја нивната свесност за јазикот“. Од напишаното станува јасно значењето на литературните текстови во наставата по јазик, па оттука и значењето на самото дело.

Содржински станува збор за книга која ја сочинуваат десет литературни текста од познати домашни, но и странски автори: „Крпен живот“ од Стале Попов, „Чорбаци Теодос“ од Васил Иљоски, „Повикот на дивината“ од Џек Лондон, „Денови“ од Кочо Рацин, „Лисицата и грозјето“ – народна басна, „Грев“ и „Филцанче кафе“ од Иван Цанкар, „Сердарот“ од Григор С. Прличев, Автобиографијата на Прличев, „Галебот Џонатан Ливингстон“ од Ричард Бах и „Малиот принц“ од Антоан де Сент-Егзипери. Под секој наведен текст се дадени задачи и вежби за учесниците врз основа на кои треба да го насочат своето внимание најпрвин почнувајќи од текстот и доживувањето предизвикано од него, па постепено се насочуваат кон

лингвистичкиот аспект од текстот, одговарајќи на прашањата и на вежбите посветени на граматичкиот приод.

Од досега напишаното ни станува јасно дека научната литература, како и наставата имаат потреба од вакво дело кое ги поттикнува учениците да развијат јазична компетенција на ниво на различни контексти и стилови без, притоа, да бидат свесни за тоа, туку да им доаѓа природно (да усвојуваат спонтано) преку работата на литературните текстови во изучувањето на јазикот. Литературните дела во наставата по јазик не може да го попречат изучувањето на јазикот туку, напротив, може да помогнат, па дури и да го поддржат со тоа што ќе ги активираат учениците да размислуваат и имагинативно (внесувајќи се во ликовите од делата) и јазично (размислувајќи за граматичките правила и норми кога го разгледуваат делото). На овој начин се добива еден комплексен процес на учење, усвојување и на изучување што дава одлични резултати, а не бара особен напор од изучувачите на јазикот.

За крај би сакале да им изразиме искрени честитки на авторките на делата, и не само за делата, туку и за проектот, со оглед на тоа што докажавме дека е од суштинско значење за изучувачите на јазиците, како мајчин, така и странски, бидејќи ги подготвува за полесен приод кон студирањето. Но, и со тоа што ваквите проекти сè повеќе нè доближуваат до истражувањата и до текот на постигнувањата на светски рамки, и од аспект на литературата, но и од аспект на наставата на универзитетите. Овој проект е поттик за сите наставници, истражувачи, автори да се нафатат на слични вакви проекти кои ќе го продолжат истражувањето во следниот чекор.

Marija Grkova

Goce Delchev University, Stip

Additional Teaching - Step to Successful Start of Language Studies

Abstract: The book “Supplemental instruction - preparation for greater success in studies” by authors Nina Daskalovska, Dragana Kuzmanovska and Violeta Dimova was published in 2019, as a result of the project “Supplemental instruction as a tool for improving students' language competence at the Faculty of Philology”. This project resulted in another book “Using literature in Macedonian language teaching” by Marija Ivanova, Nina Daskalovska, Violeta Dimova and Dragana Kuzmanovska published the same year.

These books summarize the results of the research carried out under the aforementioned project implemented at the Faculty of Philology at the University "Goce Delcev" in Shtip in the period of exactly two years (September 2017 - September 2019). The first mentioned book consists of a total of 182 pages divided into ten titles, four of which are written in Macedonian and six in English. The second book consists several literary texts that are divided into 110 pages. In the introductory part, the author Daskalovska gives a brief scientific approach to the use of literary texts in language learning, first drawing the attention of the readers to the authors who argue against, and then to those who argue in favour of the use of authentic literary texts in teaching students to communicate in everyday life as well as in the academic context.

Keywords: *Additional classes, literary texts, project, Macedonian speakers - first year students in Macedonian, English and German language.*

ГОД. IV
БР. 8

ПАЛІМІСГЕСТ

РАЛІМРSЕСТ

VOL. IV
NO 8

